

ANOTĀCIJA

Pirmie 104. un 119. sērijas tipveida projekti izstrādāti 1970. gadu sākumā un to eksperimentālo namu būvniecība uzsāka 1970. gadu vidū. Rīgā 7,6% ir 104. sērijas ēkas un 2,7% - 119. sērijas ēkas, Latvijas pilsētās (izņemot Rīgā) 7,6% ir 104. sērijas ēkas, un Latvijas pagastos 7,8% ir 104. sērijas ēkas.¹

Sākotnēji tika izpētītas Latvijas valsts pilsētu celtniecības projektēšanas institūta "Latgiprogorstroj" jeb "Pilsētprojekts" un Latvijas Valsts arhīvos pieejamās attiecīgo sēriju tipveida projektu pasēs, kopsavilkumu par abos arhīvos izgūto informāciju par 104. un 119. sērijas tipveida projektu pasēm skatīt 1.3.1. un 1.3.2. tabulā. Vispārīgā gadījumā 104. sērijas 12 un 16 stāvu ēkām ir uzrādīts viens stāva plānojuma variants ar 2 vienistabas, 2 divistabu un 2 trīsistabu dzīvokļiem katrā stāvā (pirmā stāva plānojums atšķirīgs). 119. sērijas tipveida projektu pasēs uzrādīti vairāki sekciju varianti.

104. un 119. sērijas ēkas pieskaitāmas pie padomju laika *trešās* paaudzes tipveida projektiem, kur dzīvokļi ir plašāki, gan istabas, gan palīgtelpas, lielākajos dzīvokļos ir arī divi sanmezgli. 104. un 119. sērijas ēku tipveida projektu attīstība ir notikusi vienā laika periodā – projektēšana 1970. gadu sākumā, eksperimentālo ēku būvniecība 1970. gadu vidū, aktīvas būvniecības uzsākšana 1980. gadu sākumā, projektu pilnveidošana 1980. gadu vidū. Abu sēriju jaunākās versijas ietvēra gan būvkonstrukciju risinājumu, gan ārējā veidola izmaiņas. Saskaņā ar izmaiņu skaidrojošiem aprakstiem izmaiņas galvenokārt saistītas ar materiālu efektīvu izmantošanu, energoefektivitāti. Saskaņā ar abu sēriju tipveida projekta pasēm projekti ir izstrādāti pieņemot paredzamo ārējo gaisa temperatūru -20 °C, normatīvo sniega slodzi 70 kg/m², normatīvo vēja slodzi 35 kg/m².

Ministru kabineta 2010. gada 28. septembra noteikumu Nr. 907 "Noteikumi par dzīvojamās mājas apsekošanu, tehnisko apkopi un kārtējo remontu" 1. pielikums nosaka, ka 104. sērijas dzīvojamo māju vidējais kalpošanas ilgums ir 60 gadi un 119. sērijas māju vidējais kalpošanas ilgums – 70 gadi. Pirmajām Latvijā būvētajām 104. sērijas dzīvojamām ēkām pēc ~10 gadiem un 119. sērijas dzīvojamām ēkām pēc ~25 gadiem tiks sasniegts normatīvais vidējais kalpošanas ilgums.

Pēc profesionālās pieredzes, publiski pieejamās informācijas un komunikācijas ar namu apsaimniekotājiem tika konstatēts, ka Rīgā pirmšķietami biežāk ir sastopamas 12 un 16 stāvu 104. sērijas ēkas, bet pārējā Latvijas teritorijā ir sastopamas galvenokārt 5 stāvu 104. sērijas ēkas. Priekšizpētes laikā Izpildītājs konstatēja, ka ārpus Rīgas 119. sērijas ēkas tika konstatētas tikai Liepājā (1 pabeigta apdzīvota un 2 nepabeigtas neapdzīvotas ēkas). Ņemot vērā, ka 104. sērijas 12 un 16 stāvu ēkas un to risinājumi ir atšķirīgi no 5 vai mazāk stāvu ēku risinājumiem, pēc Pasūtītāja 2024. gada 15. augusta norādījuma, lai nodrošinātu pēc iespējas lielāku veiktās izpētes rezultātu objektivitāti, izpēte tika veikta 104. sērijas 12 un 16 stāvu ēkām. Vienlaikus ar komunikāciju ar namu apsaimniekotājiem Izpildītājs veica arī Rīgas daudzdzīvokļu dzīvojamo namu rajonu ielu attēlu izpēti tīmekļa vietnē Google Maps, lai atlasītu pētāmās un apsekojamās 104. un 119. sērijas ēkas. Izpētes ietvaros pētītas kopumā 20 ēkas no kurām 10 ir 104. sērijas un 10 ir 119. sērijas; papildus veikta arī vienas 119. sērijas jaunbūves mezglu izpēte, veicot atsegumus. Šo sēriju ēkas galvenokārt ir būvētas Rīgā, Rīgā tika apsektas 17 daudzdzīvokļu ēkas, kā arī Jelgavā tika apsektas 2 no 3 zināmām ārpus Rīgas būvētām 104. sērijas 12 stāvu ēkām un Liepājā - vienīgā zināmā ārpus Rīgas pabeigtā 119. sērijas ēka. Pētītās ēkas ir nodotas ekspluatācijā laika posmā no 1980. līdz 1992. gadam. Vienlaikus ir zināms, ka Rīgā vairākos mikrorajonos 2000-ajos gados ir izbūvētas modernizētas 119. sērijas ēkas.

Līguma Darba izpildei Tehniskajā specifikācijā norādītā Mērķa sasniegšanai Izpildītājs ir meklējis un atradis informāciju Latvijas valsts pilsētu celtniecības projektēšanas institūta "Latgiprogorstroj" jeb "Pilsētprojekts" un Latvijas Valsts arhīvā, no namu apsaimniekotājiem saņēmis un iepazīnis ar 12 iepriekš sagatavotiem tehniskās apsekošanas atzinumiem par 104. sērijas un 119. sērijas ēkām. Izpētes veicējs ir detalizēti apsekojis ēku pagrabus, bēniņus, kāpņu telpas, fasādes, veicis ēku vertikālītātes uzmērījumus. Pēc iespējas tika nodrošināta piekļuve dzīvokļiem ēkās dažādos stāvos un novietojuma vietās (ēku vidusdaļā, stūros, pirmajos stāvos, pēdējos stāvos), kur tika apsektas nesošās konstrukcijas un lodžijas tiešā tuvumā. Dzīvokļos tika identificētas vietas, kur veiktas ēkas plānojuma izmaiņas, parasti apvienojot atsevišķas telpas. Veikti būvkonstrukciju uzmērījumi un negraujošās pārbaudes. Izstrādāti secinājumi par obligāti veicamajiem darbiem un ieteicamajiem darbiem.

Būtiskākie secinājumi par izpētīto ēku tehnisko stāvokli un to ietekmējošajiem faktoriem: ēku nesošās konstrukcijas kopumā atbilst mehāniskās stiprības un stabilitātes prasībām, tām galvenokārt ir konstatēti tādi bojājumi, kas neietekmē būves drošumu attiecībā uz būves mehānisko stiprību un stabilitāti, bet atsevišķām ēkām konstatēti tādi bojājumi, kas ietekmē lietošanas drošību un ugunsdrošību; nesošo un norobežojošo konstrukciju tehnisko stāvokli galvenokārt ietekmē gan būvdarbu, gan risinājumu kvalitāte, kā arī ēkas uzturēšana ekspluatācijas laikā.

Veicot 104. un 119. sērijas ēku profilaktisko vai tehnisko apsekošanu būtiski jāpievērš uzmanība: 104. sērijas jumta nesošajām dzelzsbetona sijām; lodžiju margu panelu stiprinājumiem; ieteicams veikt ēku vertikālītātes uzmērījumus, iepriekš uzstādot deformāciju markas.

Būtiskākie priekšlikumi ēku tehniskā stāvokļa uzlabošanai ir savlaicīgi uzsākt un atbilstošu periodu veikt ēku vertikālītātes, sēšanās un plaisu monitoringu, ja konstatētas pazīmes par iespējamās ēkas deformācijām; pievērst uzmanību jumta nesošo dzelzsbetona siju bojājumiem; savlaicīgi novērst lodžiju margu stiprinājumu bojājumus.

¹ Valsts aģentūra "Mājokļu aģentūra" Pārskats "Mājokļa kvalitāte Latvijā" 2004. gads
https://petijumi.mk.gov.lv/sites/default/files/file/2003_Parskats_Majoklu_kvalitate_Latvija.pdf